

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Голові Національної соціальної
сервісної служби України**

Василю ЛУЦИКУ

**Начальнику Черкаської обласної
військової адміністрації**

Ігорю ТАБУРЦЮ

**Голові Городищенської
територіальної громади**

Володимиру МИРОШНИКУ

**Міністру соціальної політики
України**

**Оксані ЖОЛНОВИЧ
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності

UB

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав

людини

№7989.2/53/12277-24/24/53 від 18.06.2024

КЕП: Лубінець Д. В. 18.06.2024 21:07

5FBB77F7B650371D04000000E88D010044560300

відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування/проживання комунального закладу «Городищенський центр надання соціальних послуг» Городищенської міської ради (далі – Відділення, заклад, установа).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час планового відвідування установи групою НПМ 27.03.2024 виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребує вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, а також притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті (додається).

У ході відвідування, серед іншого, встановлено, що у Відділенні відсутні захисні споруди (укриття), що порушує вимоги пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 та пункту 25 частини другої статті 19 Кодексу цивільного захисту України. У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» підопічні, які відносяться до маломобільних груп населення продовжують перебувати у житлових кімнатах, чим порушується їх право на життя та безпеку.

Відвідуванням встановлено, що у закладі відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики, а договір із закладом охорони здоров'я щодо надання відповідних послуг не укладався. Разом із тим, під час опитування підопічних і працівників закладу, огляду приміщень та аналізу внутрішньої документації встановлено факти надання персоналом відділення медичної допомоги та медичних послуг підопічним (зокрема, контроль/допомога у прийомі лікарських засобів), що порушує вимоги пункту 15 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», відповідно до якого медична практика підпадає під обов'язкове ліцензування.

У коридорі та приміщеннях Відділення, де перебувають підопічні, що не здатні до самообслуговування, наявний стійкий їдкий запах, що свідчить про

недотримання санітарно-гігієнічних заходів по догляду за підопічними. Такі умови перебування у Відділенні та такий догляд принижує людську гідність та є неприпустимим.

Окрім того, під час відвідування встановлено, що у Відділенні не здійснюється фіксація фактів травмування підопічних (не ведеться журнал травматизму), що може призвести до приховування фактів отримання тілесних ушкоджень підопічними і, як наслідок, порушення їх права на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження. Ведення Журналу травматизму дозволить вести ефективний облік та контроль за випадками отримання підопічними травмувань, та підтвердить належне та оперативне реагування та вжиття відповідних медичних заходів персоналом установи.

Штатним розписом установи передбачено наявність у відділенні штатної посади сестри медичної вищої категорії. Проте посади лікаря та посада сестри медичної з дієтичного харчування у Відділенні відсутні, що не відповідає вимогам Типового штатного нормативу чисельності працівників територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), затвердженого наказом Мінсоцполітики від 12.07.2016 № 753.

У затверджених посадових інструкцій медичних працівників закладу не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання згідно вимог передбачених статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

У порушення абзацу четвертого пункту 1 розділу VIII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 29.02.2016 № 198, закладом не забезпечується спостереження за станом здоров'я та організація надання медичної допомоги особам, у тому числі відповідно до призначень лікарів. У медичній документації підопічних Відділення відсутні записи, зокрема стосовно огляду лікарів, діагнозів та призначеного лікування. У зв'язку з чим, відслідкувати зміни у стані здоров'я підопічних та лікування основних та супутніх захворювань не вбачається можливим.

Під час проведення відвідування закладу група НПМ поспілкувалась із підопічною К., яка є незрячою та у якої ампутована кінцівка. При спілкуванні підопічна скаржилася на біль та свербіж в нозі, при огляді на якій наявні видимі ураження шкірного покриву. Під час ознайомлення з медичною документацією з'ясовано, що підопічна К. проходила стаціонарне лікування в комунальному некомерційному підприємстві «Городищенське медичне об'єднання» Городищенської міської ради у період з 21.06.2023 до 04.07.2023. Після цього в медичній документації жодних записів щодо здійснення лікарями її оглядів для моніторингу стану здоров'я не має.

Бездіяльність працівників Відділення та незабезпечення належної медичної допомоги підопічній К. може бути розцінена як жорстоке або таке, що принижує гідність, поводження або покарання у розумінні статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Окрім того, в окремих житлових кімнатах Відділення на стінах і біля вікон наявна чорна пліснява, що може призвести до подальшого погіршення стану здоров'я підопічних.

Також, під час відвідування встановлено, що у частині житлових кімнат не дотримано норм площі на одного підопічного. Згідно із пунктом 6.1.1.1 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (далі - ДБН В.2.2-18:2007) - для осіб, спроможних самостійно пересуватися, і для користувачів крісел колісних з розрахунку не менше 8 м² і 10 м² на одну особу відповідно, але не менше 10 м² і 12 м² - в одномісних кімнатах; для ліжкових хворих - не менше 8 м² на одну особу, але не менше 9 м² - в одномісних кімнатах.

М'який інвентар яким користуються підопічні, зокрема, подушки, перебувають в неналежному стані і потребують заміни, оскільки втратили свої функціональні якості.

Пунктом 11 Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні та інші засоби реабілітації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 362 передбачено, що особи з інвалідністю забезпечуються ліжками з ручним регулюванням або з електричним регулюванням та протипролежневими матрацами. Натомість у Відділенні жоден підопічний, що не здатний до самообслуговування, не забезпечений протипролежневим матрацом.

Для підопічних не створені належні соціально-побутові умови для проживання, зокрема наявні порушення в організації харчування та не забезпечується право мешканців на якісне харчування з урахуванням стану здоров'я, оскільки у Відділенні відсутнє двотижнєве перспективне меню та не забезпечено наявність дієтичного харчування. Також не здійснюється контроль за дотриманням натуральних добових норм харчування відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324 «Про затвердження натуральних добових норм харчування в інтернатних установах, навчальних та санаторних закладах сфери управління Міністерства праці та соціальної політики».

У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах відсутні шафи для одягу та кількість стільців, у

переважній більшості кімнат, не відповідає кількості підопічних, які там проживають.

Приміщення Відділення не обладнані засобами безпеки, орієнтування, отримання інформації для осіб із порушенням зору. Будівля Відділення не оснащена попереджувальними контрастними смугами, повністю відсутні тактильні елементи доступності, що порушує вимоги Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі - ДБН В.2.2-40:2018). Відповідно до пункту 11.9 ДБН В.2.2-40:2018 санітарно-гігієнічні приміщення повинні бути обладнані тривожною сигналізацією. Кнопка сигналізації повинна передбачати можливість користування нею людиною, яка сидить у кріслі колісному (на унітазі або користується душем, яка впала і або лежить в будь-якому місці на підлозі). У той же час, у санітарно-гігієнічних приміщеннях Відділення тривожна сигналізація відсутня.

У порушення вимог пункту 35 Типового положення, у житлових кімнатах закладу де перебуває більше 2-х осіб відсутні ширми для забезпечення приватності під час здійснення санітарно-гігієнічних процедур підопічних.

Окрім того у порушення права на приватність ліжка підопічних розташовані впритул одне до одного.

Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. При цьому не проводиться реабілітація підопічних з метою їх соціально-психологічної підтримки та не забезпечено організованої денної зайнятості (заняття творчістю, дозвілля тощо) з урахуванням їхнього стану здоров'я та бажання (Методичні рекомендації щодо організації працетерапії для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю в закладах/установах системи соціального захисту населення, затверджених наказом Мінсоцполітики від 26.11.2018 № 1778). У Відділенні відсутня окрема кімната для відпочинку підопічних, релігійний куточок, кімната для побачень з рідними.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного

контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Національній соціальній сервісній службі України розглянути подання та вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг у відділенні надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування/проживання комунального закладу «Городищенський центр надання соціальних послуг» Городищенської міської ради.

2. Черкаській обласній військовій адміністрації та Городищенській територіальній громаді розглянути подання та вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі

стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунального закладу «Городищенський центр надання соціальних послуг» Городищенської міської ради.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування/проживання комунального закладу «Городищенський центр надання соціальних послуг» Городищенської міської ради на 16 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Шваля Костянтин 096 477 81 86

